

فصل اول: قانون اساسی و نهادهای جمهوری اسلامی ایران

سابقه در ۱۱ آزمون: ۲۸ سؤال

۳۴	۱	شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام	۵	۲	قانون اساسی: تدوین، بازنگری و ساختار
۲۷		قوه مجریه	۸	۱	اصول کلی، زبان، تاریخ و پرچم رسمی
۳۰	۲	قوه قضاییه و دیوان‌ها	۱۰	۷	حقوق ملت
۳۳	۴	شوراها و نهادهای دیگر قانون اساسی	۱۴	۱	اقتصاد و امور مالی
۳۶	۳	تشکیلات اداری و نهادهای انقلابی	۱۶	۲	رهبری و مجلس خبرگان
			۱۹	۵	قوه مقننه: مجلس شورای اسلامی

قانون اساسی: تدوین، بازنگری و ساختار

از همه‌پرسی نظام تا تصویب قانون اساسی

شکل حکومت ایران در همه‌پرسی ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ معلوم شد: «جمهوری اسلامی» با «اکثریت ۹۸/۲٪» کسانی که حق رأی داشتند پذیرفته شد (اصل ۱). روز ۱۲ فروردین از همین رو «روز جمهوری اسلامی» است.

به خاطر بسپارید همه‌ی پرسی تعیین نظام

۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸؛ ۹۸/۲ درصد

قانون اساسی را مجلسی از نمایندگان منتخب مردم نوشت که «مجلس خبرگان قانون اساسی» یا «مجلس بررسی نهایی قانون اساسی» نام گرفت. کارش از مرداد ۱۳۵۸ آغاز شد و پیش‌نویس پیشنهادی دولت و پیشنهادهای گروه‌های مختلف مردم را مبنا قرار داد.

متن نهایی در ۲۴ آبان ۱۳۵۸ با رأی دو سوم اعضای همان مجلس تصویب شد و در همه‌پرسی آذر ۱۳۵۸ به تأیید ملت رسید؛ به همین سبب ۱۲ آذر «روز قانون اساسی» است.

قانون اساسی نخست: دوازده فصل و ۱۷۵ اصل، که در آغاز قرن پانزدهم هجری قمری به پایان رسید.

نکته‌های مقدمه قانون اساسی

- ویژگی بنیادی این انقلاب در برابر نهضت‌های پیشین (مشروطه و ملی شدن نفت) «مکتبی و اسلامی بودن» آن است؛ ناکامی آن نهضت‌ها به «مکتبی نبودن مبارزات» نسبت داده شده است.
- آغاز نهضت اخیر ملت ایران سال ۱۳۸۲ قمری برابر ۱۳۴۱ شمسی است و قیام خرداد ۱۳۴۲ «نقطه آغاز شکوفایی» آن.
- اعتراض امام خمینی به «انقلاب سفید» و سپس به قانون «کاپیتولاسیون» (مصونیت مستشاران آمریکایی) که به تبعید ایشان انجامید، در مقدمه آمده است.
- انتشار نامه توهین‌آمیز به روحانیت و امام خمینی در ۱۷ دی ۱۳۵۶ خشم مردم را شعله‌ور کرد؛ ۲۱ و ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ «روزهای فروریختن بنیاد شاهنشاهی» است.
- بهای پیروزی: «بیش از شصت هزار شهید و صد هزار زخمی و معلول»؛ شعار محوری: «استقلال، آزادی، حکومت اسلامی».
- عنوان‌های دیگر مقدمه: ولایت فقیه عادل، «اقتصاد وسیله است نه هدف»، زن در قانون اساسی (خانواده «واحد بنیادین جامعه»)، ارتش مکتبی، قضا، قوه مجریه (طرد بوروکراسی) و وسایل ارتباط جمعی.

در اردیبهشت ۱۳۶۸ امام خمینی در پاسخ به درخواست برای تجدیدنظر در قانون اساسی، موارد اصلاح و هیئت تدوین اصول اصلاحی را مشخص کرد و شورای بازنگری در تیر همان سال کار را تمام کرد.

همه‌پرسی بازنگری روز ۶ مرداد ۱۳۶۸، ۵۵ روز پس از رحلت امام خمینی و هم‌زمان با انتخابات پنجمین دوره ریاست جمهوری برگزار شد و اصلاحات به تصویب رسید.

به خاطر بسپارید همه‌پرسی بازنگری
۶ مرداد ۱۳۶۸؛ ۵۵ روز پس از رحلت امام

قانون اساسی بازنگری‌شده: چهارده فصل و ۱۷۷ اصل؛ همین متن امروز اجرا می‌شود. ★ آزمون بهداشت ۱۴۰۲

★ آزمون آتش‌نشانی ۱۳۹۸

دو متن قانون اساسی

ویژگی	متن ۱۳۵۸	متن ۱۳۶۸
تصویب در همه‌پرسی	آذر ۱۳۵۸	۶ مرداد ۱۳۶۸
شمار فصل	۱۲	۱۴
شمار اصل	۱۷۵	۱۷۷
فصل‌های تازه	-	سیزدهم (شورای عالی امنیت ملی) و چهاردهم (بازنگری)

۱۳۵۸

به خاطر بسپارید فصل و اصل قانون اساسی

۱۲ فصل و ۱۷۵ اصل ۱۳۶۸: ۱۴ فصل و ۱۷۷ اصل

مهم‌ترین تغییرهای بازنگری ۱۳۶۸

موضوع	پیش از بازنگری	پس از بازنگری
رهبری	رهبر یا شورای رهبری (سه یا پنج مرجع)؛ شرط مرجعیت	فقط رهبر فردی؛ شرط مرجعیت حذف شد
قوه مجریه	رئیس جمهور و نخست‌وزیر	نخست‌وزیری حذف شد؛ ریاست هیئت وزیران با رئیس جمهور
رأس قوه قضاییه	شورای عالی قضایی پنج‌نفره	رئیس قوه قضاییه منصوب رهبر
دفاع و امنیت	شورای عالی دفاع ملی (هفت نفر)	شورای عالی امنیت ملی
صدا و سیما	زیر نظر مشترک سه قوه	رئیس منصوب رهبر و شورای نظارت شش‌نفره
مجمع تشخیص مصلحت	در قانون اساسی نبود	اصل ۱۱۲
افزایش نمایندگان	هر ده سال، یک نماینده برای هر ۱۵۰ هزار نفر	هر ده سال حداکثر ۲۰ نفر
پیشنهاد عفو محکومان	دیوان عالی کشور	رئیس قوه قضاییه
نام مجلس	مجلس شورای ملی	مجلس شورای اسلامی

نکته: فصل اقتصاد سیزده اصل دارد (۴۳ تا ۵۵) و پنج اصل آخرش (۵۱ تا ۵۵) به امور مالی دولت می‌پردازد؛ فصل‌های دوازدهم، سیزدهم و چهاردهم هر کدام فقط یک اصل دارند.

- ✓ همه‌پرسی تعیین نظام در ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ با ۹۸/۲ درصد آرا برگزار شد و ۱۲ فروردین روز جمهوری اسلامی است.
- ✓ قانون اساسی نخست دوازده فصل و ۱۷۵ اصل داشت و در آذر ۱۳۵۸ تصویب شد؛ ۱۲ آذر روز قانون اساسی است.
- ✓ بازنگری در همه‌پرسی ۶ مرداد ۱۳۶۸، ۵۵ روز پس از رحلت امام، تصویب شد و متن را به چهارده فصل و ۱۷۷ اصل رساند.
- ✓ بازنگری، نخست‌وزیری و شورای عالی قضایی را برداشت و مجمع تشخیص و شورای عالی امنیت ملی را وارد قانون اساسی کرد.
- ✓ فصل اقتصاد سیزده اصل (۴۳ تا ۵۵) دارد که پنج اصل آخرش به امور مالی دولت می‌پردازد.

۴ دوازده فصل، و یک صد و هفتاد و پنج اصل قانونی

✓ گزینه ۳ صحیح است. قانون اساسی پس از بازنگری ۱۳۶۸ چهارده فصل و ۱۷۷ اصل دارد. دوازده فصل و ۱۷۵ اصل مشخصات متن نخست مصوب ۱۳۵۸ است. **درسنامه: ص ۶**

۱۳۹۸

★ اصل سؤال آزمون استخدامی | آتش‌نشانی

۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۸ دارای چند فصل و چند اصل قانونی می‌باشد؟ bzhik.ir

۱ چهارده فصل و یک‌صد و هفتاد و پنج اصل قانونی

۲ دوازده فصل و یک‌صد و هفتاد اصل قانونی

۳ چهارده فصل و یک‌صد و هفتاد و هفت اصل قانونی

۴ دوازده فصل و یک‌صد و هفتاد و پنج اصل قانونی

✓ گزینه ۳ صحیح است. قانون اساسی بازنگری‌شده در ۱۳۶۸ چهارده فصل و ۱۷۷ اصل دارد. دوازده فصل و ۱۷۵ اصل مربوط به متن نخست ۱۳۵۸ است. **درسنامه: ص ۶**

۱۵ تست آخر فصل

سابقه: ۱ سؤال

اصول کلی، زبان، تاریخ و پرچم رسمی

پایه‌های نظام (اصل ۲)

اصل ۲ جمهوری اسلامی را نظامی بر پایه ایمان به شش اصل معرفی می‌کند:

۱- خدای یکتا، اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امرش

۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین

۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان

۴- عدل خدا در خلقت و تشریع

۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام

۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا

راه تحقق این پایه‌ها: اجتهاد مستمر فقیهان جامع‌الشرایط بر اساس کتاب و سنت، بهره‌گیری از علوم و تجارب پیشرفته بشری، و نفی ستمگری، ستم‌کشی، سلطه‌گری و سلطه‌پذیری.

وظایف دولت (اصل ۳)

اصل ۳ شانزده تکلیف بر عهده «دولت جمهوری اسلامی» می‌گذارد؛ این‌ها بیش از بقیه در آزمون آمده‌اند:

• بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی

• آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی

• تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی «در حدود قانون»

• ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور

• تقویت کامل بنیه دفاع ملی از راه «آموزش نظامی عمومی»

• تأمین حقوق همه‌جانبه افراد از زن و مرد، امنیت قضایی عادلانه و تساوی عموم در برابر قانون

• تنظیم سیاست خارجی بر اساس «معیارهای اسلام»، تعهد برادرانه به همه مسلمانان و حمایت از مستضعفان جهان

• طرد کامل استعمار، محو استبداد و انحصارطلبی، و خودکفایی در علوم و فنون، صنعت، کشاورزی و امور نظامی

موضوع	حکم	اصل
پرچم	سبز، سفید و سرخ با علامت مخصوص جمهوری اسلامی و شعار «الله اکبر»	۱۸

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ پایه‌های ایمانی نظام در اصل ۲ و وظایف شانزده‌گانه دولت در اصل ۳ آمده است.
- ✓ تشخیص انطباق همه قوانین و مقررات با موازین اسلامی با فقهای شورای نگهبان است (اصل ۴).
- ✓ امر به معروف و وظیفه‌ای همگانی است و حفظ استقلال و تمامیت ارضی وظیفه دولت و آحاد ملت.
- ✓ مذاهب اسلامی محترم پنج‌اند و اقلیت‌های دینی شناخته‌شده فقط زرتشتی، کلیمی و مسیحی.
- ✓ زبان‌های محلی در کنار فارسی آزادند، عربی پس از ابتدایی تا پایان متوسطه تدریس می‌شود و تاریخ شمسی و قمری هر دو معتبر است.

از همین مبحث در آزمون‌های استخدامی ۱ سؤال

۱۴۰۲

★ اصل سؤال آزمون استخدامی | فراگیر یازدهم دستگاه‌های اجرایی

۲ طبق اصل ۱۵ قانون اساسی، استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس..... bzhik.ir

- ۱ ممنوع است. ۲ در کنار زبان فارسی، آزاد است. ۳ آزاد است. ۴ در محدوده استان، آزاد است.

✓ **گزینه ۲ صحیح است.** اصل ۱۵ پس از رسمی دانستن زبان و خط فارسی، استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌ها و تدریس ادبیاتشان در مدارس را «در کنار زبان فارسی» آزاد می‌داند. این آزادی ممنوع یا محدود به استان نیست و بدون قید هم نیامده است. **درسنامه: ص ۹**

حقوق ملت | سابقه: ۷ سؤال | ۱۴ تست آخر فصل

فصل سوم (اصول ۱۹ تا ۴۲) حقوق مردم را می‌شمارد. بعضی حقوق بی‌قید آمده‌اند و بعضی با قیدی مشخص؛ تست‌ها معمولاً همین قیدها را جابه‌جا می‌کنند.

برابری و حقوق زنان

- اصل ۱۹: مردم ایران از هر قوم و قبیله حقوق مساوی دارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نیست.
- اصل ۲۰: همه افراد ملت، زن و مرد، یکسان «در حمایت قانون» قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.
- اصل ۲۱: دولت حقوق زن را تضمین می‌کند؛ از جمله حمایت از مادران در بارداری و حضانت، دادگاه صالح برای حفظ کیان خانواده، بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی‌سرپرست، و سپردن قیمومت فرزندان به مادر شایسته در نبود ولی شرعی.

آزادی‌ها و قیدهایشان

■ آزادی‌ها و حدود آن‌ها

حق یا آزادی	قید	اصل
حریت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل	مصون از تعرض، مگر در مواردی که قانون تجویز کند	۲۲

اصل	قید	حق یا آزادی
۲۳	تفتیش عقاید ممنوع است؛ کسی را به صرف داشتن عقیده نمیتوان مؤاخذه کرد (بی قید)	عقیده
۲۴	آزاد، مگر «مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی» باشد	نشریات و مطبوعات
۲۵	ممنوع، مگر به حکم قانون	نامه، تلفن، تلگراف، سانسور، استراق سمع و تجسس
۲۶	آزاد، به شرط نقض نکردن استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس نظام؛ اجبار به عضویت یا منع از آن ممنوع	احزاب، جمعیتها و انجمنها
۲۷	آزاد، بدون حمل سلاح و به شرط اخلاص نکردن در «مبانی اسلام»	اجتماعات و راهپیمایی
۲۸	آزاد، اگر مخالف «اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران» نباشد	انتخاب شغل

نکته: قید مطبوعات «مبانی اسلام یا حقوق عمومی» است، قید اجتماعات فقط «مبانی اسلام» و قید شغل «اسلام، مصالح عمومی و حقوق دیگران»؛ «امنیت ملی»، «نظم عمومی» و «تشویش اذهان» در هیچکدام نیامده است.

حقوق اجتماعی و رفاهی

• تأمین اجتماعی (اصل ۲۹): برخورداری از تأمین اجتماعی در بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بیسرپرستی، در راهماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات درمانی و مراقبت پزشکی، به صورت بیمه و غیره، «حق است همگانی». دولت آن را از محل درآمدهای عمومی و درآمد حاصل از مشارکت مردم برای یکایک افراد تأمین میکند. ★ آزمون تأمین اجتماعی ۱۴۰۳

★ آزمون کار و تأمین ۱۳۹۹

• آموزش رایگان (اصل ۳۰): دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت «تا پایان دوره متوسطه» فراهم کند و تحصیلات عالی را «تا سرحد خودکفایی کشور» رایگان گسترش دهد. ★ آزمون شهرداری ۱۴۰۳ ★ آزمون نهضت ۱۴۰۰

• مسکن (اصل ۳۱): مسکن متناسب با نیاز حق هر فرد و خانواده ایرانی است؛ اولویت با نیازمندترها، بهویژه «روستائشینیان و کارگران».

• اشتغال (اصل ۲۸): دولت باید با توجه به نیاز جامعه برای همه امکان اشتغال و شرایط مساوی احراز مشاغل فراهم کند.

نکته: تکلیف اصل ۳۰ با «دولت» است و سقف آموزش رایگان «پایان دوره متوسطه»؛ وقتی گزینهها دستگاه و مقطع را با هم بخواهند، پاسخ «آموزش و پرورش - متوسطه» است، نه ابتدایی و نه شورای عالی انقلاب فرهنگی.

حقوق قضایی

حقوق متهم و دادرسی

اصل	حکم
۳۲	دستگیری فقط به حکم و ترتیب قانون؛ اتهام بی‌درنگ و کتبی تفهیم شود و پرونده مقدماتی حداکثر ظرف ۲۴ ساعت به مرجع قضایی برسد
۳۳	تبعید یا منع اقامت یا اجبار به اقامت فقط در مواردی که قانون مقرر کرده
۳۴	«دادخواهی حق مسلم هر فرد است» و هر کس میتواند به دادگاههای صالح رجوع کند
۳۵	طرفین دعوا در همه دادگاهها حق انتخاب وکیل دارند؛ برای ناتوان، امکان تعیین وکیل فراهم میشود
۳۶	حکم به مجازات و اجرای آن فقط از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون
۳۷	«اصل، برائت است»؛ جرم باید در دادگاه صالح ثابت شود
۳۸	شکنجه برای گرفتن اقرار ممنوع؛ شهادت، اقرار و سوگند اجباری بی اعتبار است

اصل	حکم
۳۹	هتک حرمت بازداشت‌شده، زندانی یا تبعیدی ممنوع و موجب مجازات است
۴۰	هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خود را وسیله «اضرار به غیر» یا تجاوز به منافع عمومی کند

نکته: نمونه مشهور اصل ۴۰: مالک خودرو حق رانندگی در جاده را دارد، اما نمی‌تواند با سرعت غیرمجاز جان دیگران را به خطر بیندازد.

تابعیت

ایرانیان: تابعیت حق مسلم هر فرد ایرانی است و دولت فقط در دو حالت از ایرانی سلب تابعیت می‌کند: به درخواست خود او، یا وقتی به تابعیت کشور دیگری درآید (اصل ۴۱). ★ **آزمون فراگیر ۱۱ ۱۴۰۲**

اتباع خارجه: در حدود قوانین می‌توانند تابع ایران شوند و سلب تابعیتشان وقتی ممکن است که دولت دیگری تابعیت آنان را بپذیرد یا خودشان درخواست کنند (اصل ۴۲).

نکته: «اخلال در امنیت ملی» در قانون اساسی سبب سلب تابعیت شمرده نشده است.

★ نکات مهم این مبحث

- ✓ قید آزادی مطبوعات «مبانی اسلام یا حقوق عمومی» و قید آزادی شغل «اسلام، مصالح عمومی و حقوق دیگران» است.
- ✓ تأمین اجتماعی طبق اصل ۲۹ حقی همگانی است و دولت مکلف به تأمین آن است.
- ✓ فراهم کردن آموزش و پرورش رایگان تا پایان دوره متوسطه وظیفه دولت است (اصل ۳۰).
- ✓ در مسکن، اولویت با نیازمندترها به‌ویژه روستائینان و کارگران است.
- ✓ سلب تابعیت ایرانی فقط به درخواست خودش یا با پذیرفتن تابعیت کشوری دیگر ممکن است.

از همین مبحث در آزمون‌های استخدامی ۷ سؤال

۱۴۰۳

★ اصل سؤال آزمون استخدامی | شهرداری

۸ **تأمین رایگان کدام یک از حقوق زیر برای همه ملت، بر عهده دولت گذاشته شده است؟ bzhik.ir**

- ۱ وسایل آموزش و پرورش ۲ بهداشت و مسکن
۳ بیمه و خدمات درمانی ۴ حق دادخواهی و داشتن وکیل

✓ **گزینه ۱ صحیح است.** به حکم اصل ۳۰، دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم کند. بهداشت و مسکن و بیمه در اصول ۲۹ و ۳۱ حق همگان شمرده شده‌اند اما قید «رایگان» ندارند و حق دادخواهی و داشتن وکیل (اصول ۳۴ و ۳۵) نیز رایگان اعلام نشده است. **درسنامه: ص ۱۱**

۱۴۰۳

★ اصل سؤال آزمون استخدامی | شهرداری

۱۴ **در قانون اساسی ایران، انتخاب شغل آزاد است، مگر آنکه مخالف با کدام یک از موارد زیر باشد؟ bzhik.ir**

- ۱ اسلام، مصالح عمومی و حقوق دیگران ۲ صرفاً موازین اسلام
۳ اسلام و نظم عمومی ۴ موازین اسلام و حقوق عمومی

✓ **گزینه ۱ صحیح است.** اصل ۲۸ می‌گوید هر کس حق دارد شغلی را برگزیند که مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نباشد. «حقوق عمومی» قید آزادی مطبوعات است و «نظم عمومی» در این اصل نیامده است. **درسنامه: ص ۱۰**

پایان نمونه رایگان

بقیه اش در فایل کامل است

در این نمونه ۸ صفحه از ۵۰۳ صفحه را دیدید.

۱۰

فصل درسنامه

۱۱

آزمون ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۳ با اصل
سؤال

۱۳۶۰

تست با پاسخ تشریحی

۵۰۳

صفحه

فایل کامل، فصل به فصل

فصل	عنوان	تست آخر فصل	از صفحه
۱	قانون اساسی	۱۸۸	۵
۲	تاریخ ایران تا قاجار	۱۲۱	۸۳
۳	تاریخ معاصر	۱۶۹	۱۲۷
۴	جغرافیای ایران	۱۱۲	۱۸۴
۵	جغرافیای جهان	۴۲	۲۲۵
۶	سازمانها و جهان	۱۲۱	۲۴۶
۷	فرهنگ و ادب	۹۹	۲۹۰
۸	علم و ورزش	۱۰۱	۳۳۳
۹	جامعه و فرهنگ	۱۰۵	۳۷۴
۱۰	اقتصاد و سیاست	۱۴۱	۴۱۶
جمع		۱۱۹۹	

✓ جدول بودجه بندی اختصاصی بژیک (از هر فصل در هر یک از ۱۱ آزمون چند سؤال آمده) فقط داخل فایل کامل است و در نمونه ها نیامده.

✓ زیر پاسخ هر تست نوشته شده مطلبش در کدام صفحه درسنامه است.

✓ ۳ آزمون جامع ۱۵ سؤالی با سؤال هایی که در تست فصل ها نیامده اند؛ ویرایش های بعدی برای خریداران رایگان است.

دانلود فایل کامل pdf از بژیک

دانلود جزوه و تست اطلاعات عمومی دستگاه های اجرایی ۱۴۰۵ با نمونه رایگان pdf

bzhik.ir

